

Nieuwe Kerkplein 36

Wapenschilden

De Nieuwe Kerk in Haarlem is niet zo nieuw als de naam aangeeft. Ze dateert van 1649 en is dus al bijna 400 jaar oud. De naam Nieuwe Kerk is gegeven omdat de kerk het eerste Haarlemse stenen kerkgebouw is dat speciaal voor de protestanten werd gebouwd. Haarlemse gereformeerden maakten daarvoor gebruik van een buiten de stadsmuren staande houten preekshuur en na de Reformatie van de aan de stad toegekende kerkgebouwen van de rooms-katholieken.

De in classicistische stijl door Jacob van Campen ontworpen kerk werd de vervanging van de oude inmiddels bouwvallige en te kleine Sint Annakapel. De in 1613 door stadsbouwmeester Lieven de Key ontworpen bijbehorende toren mocht blijven. Tenslotte was de toren nog lang niet zo oud.

Jacob van Campen (ook de ontwerper van het stadhuis in Amsterdam) heeft in het ontwerp van de kerk verwijzingen opgenomen naar de tempel in Jeruzalem. Dat heeft te maken met de politieke ontwikkelingen in die tijd. Het einde van de 80-jarige oorlog stond op de drempel toen Van Campen zijn opdracht voor het ontwerp kreeg. Net als koning Salomo die een

tempel liet bouwen toen de Filistijnen definitief waren verslagen gaven de regenten nu hun opdracht tot de bouw van de Nieuwe kerk. Het grondplan van de kerk is een Grieks kruis, wat van binnen goed te zien is. Door de strenge vormgeving werd bereikt dat alle aandacht niet naar het altaar ging, maar naar de kansel. Deze staat dan ook niet voor niets vrijwel in het midden van de kerk opgesteld, zodat de predikant voor iedereen goed zichtbaar en hoorbaar is.

Vanuit de Kerkstraat is de oostelijke ingang van de kerk goed zichtbaar. De toren steekt daar prachtig bovenuit. Dit is één van de plekjes waar het oude Haarlem zich op zijn mooist laat zien. Opvallend in deze zijde van de Nieuwe Kerk zijn de twee wapenschilden van Haarlem.

Rechts hangt het officiële wapenschild van Haarlem met de vier sterren, het Latijnse kruis en het zwaard. Oorspronkelijk had het wapen slechts vier sterren. Het zwaard en het Latijnse kruis mochten worden toegevoegd na de verovering van Damiate in 1219 door de Haarlemse kruisvaarders. Keizer Frederik II schonk het zwaard en de Patriarch van Jeruzalem het Latijnse kruis.

En links een later gebruikt Haarlemse wapen met een dorre zilveren ontwortelde boom op een zwart veld ter herinnering aan het omhakken van de Haarlemmerhout door de Spanjaarden tijdens het beleg van 1572 – 1573. Dit wapen is nooit het officiële stadswapen geworden maar werd wel toegepast op officiële gebouwen zoals het stadhuis waarop het nog steeds is te zien, net als hier.

Boven de wapenschilden zie je nog een grote guirlande met daarin opgenomen vruchten. Aan de zijden staat nog vermeld ANNO en het jaartal 1649 in Romeinse cijfers.

Leuk om te weten is nog dat de Nieuwe Kerk tijdens de koude maanden van het jaar als winterkerk fungeert voor de bezoekers van de kerkdiensten in de oude Sint Bavo

Bron: Wikipedia

Jaarboek 2004 en 2013 – Historische Vereniging Haerlem – Restauraties – Martin Busker